

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
по виконанню дипломної роботи
студентами факультету економіки і підприємництва
спеціальності "Економічна кібернетика"
для освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст”

Методичні вказівки призначені для студентів п'ятого курсу факультету економіки і підприємництва і можуть бути використані при виконанні дипломної роботи.

Методичні вказівки розроблені у відповідності з навчальним планом спеціальності "Економічна кібернетика" для освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст”.

В методичних вказівках враховані основні вимоги Державного стандарту України ДСТУ 3008-95 "Документація, звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення", а також вимоги КНУ ім. Шевченко щодо написання випускних робіт.

Розраховані на студентів факультету економіки і підприємництва.

Рецензенти: проф., к.е.н. Правдюк Н.Л.

Рекомендовано науково-методичною радою Вінницького
Державного аграрного університету
Протокол № _____ від _____ 2006 року

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки по виконанню дипломної роботи студентами факультету економіки і підприємництва спеціальності "Економічна кібернетика" для освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст”

Укладачі: к.т.н, доцент Паламарчук Є.А., к.т.н, доцент Бісікало О.В., к.т.н, доцент Веселовська Н.Р., к.т.н, доцент Тадевосян Р.Г., ст. викладач Черняк Н.І.

Зав. відділом _____

Редактор _____

Підписано до друку _____ Форма _____ Папір _____ Друк. _____

Друк офсетний. Ум. друк. аркушів _____ Обл. вид. арк. _____

Тираж 50 пр. Зам. № _____

Надруковано у видавничому центрі ВДАУ м. Вінниця, вул. Сонячна,3

ЗМІСТ

Стр.

ВСТУП.....	4
1. ЦІЛІ І ЗАДАЧІ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	7
1.1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	7
1.2. МЕТА І ЗАДАЧІ ПО РОЗРОБЦІ І ЗАХИСТУ ДИПЛОМНИХ РОБІТ	7
1.3. ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ І ЇЇ ЗАХИСТ	8
2. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ І ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	9
2.1. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗРОБКИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	9
3. ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	10
2.2. РОЗРОБКА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	10
2.3. ВИБІР ТЕМИ І ПРИЗНАЧЕННЯ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА	10
2.4. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	11
2.5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ВИКОНАННЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	13
3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ Й СТРУКТУРИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	14
3.1. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	14
3.2. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	14
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	19
4.1. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ.....	19
4.2. ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТОВОЇ ЧАСТИНИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	19
4.3. ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ І ІЛЮСТРАЦІЙ.....	20
4.4. ОФОРМЛЕННЯ ФОРМУЛ І РІВНЯНЬ	21
4.5. ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ.....	21
4.6. ПОРЯДОК ЦИТУВАННЯ	21
4.7. ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
4.8. ОФОРМЛЕННЯ ВІДЗИВУ ТА РЕЦЕНЗІЇ.....	22
5. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЙ ПО ДИПЛОМНІЙ РОБОТІ	23
6. ПІДГОТОВКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ...	24
7. ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ РОБОТ	25
8. ДОДАТКИ.....	27

ВСТУП

Економічна кібернетика – це напрямок кібернетики (науки про управління), що використовує її методи і засоби з метою дослідження й організації процесів в економічних системах. Вивчає процеси збору, нагромадження, збереження і переробки інформації про економічні об'єкти або явища. Предмет економічної кібернетики це процеси управління економікою країни, галузі, району, промислового комплексу, виробництва, окремого підприємства, ділянки, декількома ЕОМ або групою людей тощо. Методи аналізу, що застосовуються в економічній кібернетичі, допомагають знаходити оптимальні режими управління і будувати раціональні системи обробки економічних даних, засновані на широкому використанні обчислювальної техніки.

Визначальний напрямок економічної кібернетики розробка та побудова інформаційних систем (ІС), що стало можливим тільки у зв'язку із створенням сучасних технічних засобів обробки даних, їх ефективним використанням і організації інформаційних процесів у цілому. Економічна кібернетика розробляє загальні питання структури, побудови і функціонування ІС. Особлива увага приділяється питанням ефективного збору інформації, її представлення, найменування, інтерпретації, використання і циркуляції в ІС.

Зараз особливий інтерес до випускників спеціальності "Економічна кібернетика" виявляють сучасні підприємства в усіх регіонах України. Ця спеціальність має IV рівень акредитації.

Економісти-математики, які мають високу кваліфікацію у сфері організаційного управління та економіки, володіють сучасними математичними методами аналізу і прогнозування економічних ситуацій, з використанням найновіших інформаційних технологій, а також управління економічними об'єктами в ринкових умовах, вміють організувати роботу з комп'ютеризації цих об'єктів, є спеціалістами в галузі економіки та управління виробничо-економічними системами.

Студенти, які навчаються на спеціальності "Економічна кібернетика", отримують систему знань з базової економічної підготовки та використання методів економіко-математичного моделювання, стратегій економічного розвитку підприємств за допомогою використання сучасних інформаційних технологій.

Перелік посад, які відповідно до своєї фундаментальної і спеціальної підготовки фахівець за спеціальністю "Економічна кібернетика" може обіймати приведені в таблиці 1.

Навчальний план передбачає підготовку працівників з вищою освітою за спеціальністю "Економічна кібернетика" завершувати захистом дипломних робіт.

Досвід багатьох вузів, у тому числі Вінницького державного аграрного університету, де написання дипломних робіт стало основною формою завершення навчання студентів факультету економіки і підприємництва, переконливо показує високу ефективність цієї форми атестації знань студентів, які закінчують вищий навчальний заклад і одержують кваліфікацію економічної кібернетики.

Написання дипломної роботи за спеціальністю 7050100 "Економічна кібернетика" проводиться на матеріалах діючих підприємств, що дозволяє здійснити більш тісний зв'язок теорії і практики, систематизувати, закріпити, розширити та поглибити, знання за спеціальністю, застосовувати їх при вирішенні

конкретних виробничих завдань. Написавши дипломну роботу, студент отримує певну практику самостійної роботи, засвоює елементи наукового дослідження.

Таблиця 1

**Професійні назви робіт, які здатний виконувати фахівець
освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”
спеціальності 7.050102 – “Економічна кібернетика”**

№ п/п	Код і назва професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
	II. Професіонали	
1	2131.2. Розробники обчислювальних систем	Адміністратор бази даних. Адміністратор даних. Адміністратор доступу. Адміністратор доступу (груповий). Адміністратор задач. Адміністратор системи. Аналітик з комп'ютерних комунікацій. Аналітик комп'ютерних систем. Аналітик комп'ютерного банку даних. Інженер з автоматизованих систем керування виробництвом. Інженер з комп'ютерних систем. Інженер з програмного забезпечення комп'ютерів. Конструктор комп'ютерних систем
2	2132.2. Розробники комп'ютерних програм	Інженер-програміст. Програміст прикладний. Програміст системний
3	2139.2. Фахівці в інших галузях обчислень	Інженер із застосування комп'ютерів
4	2419.2. Фахівці в галузі маркетингу, ефективності підприємства та раціоналізації виробництва	Консультант з ефективності підприємства. Фахівець з ефективності підприємства. Інженер з організації керування виробництвом. Експерт з питань комп'ютеризації
5	2419.3. Фахівці державної служби	Спеціаліст державної служби (в органах виконавчої влади з питань інформатизації)
6	2441.2. Економісти	Економіст. Економіст обчислювального (інформаційно-обчислювального) центру. Консультант з економічних питань. Оглядач з економічних питань. Економіст з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності. Економіст з договірних та претензійних робіт. Економіст з планування. Економіст - статистик. Економіст з фінансової роботи

Дипломна робота здійснюється у відповідності до Закону України "Про освіту", "Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах", затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року № 161.

Дипломна робота є підсумковим показником рівня підготовки студента спеціальності „Економічна кібернетика” до практичної діяльності в умовах ринкової економіки.

Мета дипломної роботи – закріпити знання, придбані в процесі навчання, поглибити навички самостійної роботи шляхом використання літературних джерел, методичних і інструктивних матеріалів, законодавчих актів і постанов уряду; вивчити і уміти застосовувати сучасні математичні методи планування, прогнозування і регулювання економіки, розробляти та впроваджувати комп’ютерні технології та автоматизовані інформаційні системи, кваліфіковано досліджувати ринок на основі методів економіко–математичного моделювання; здійснювати аналіз ринкової ситуації для адекватного вироблення управлінських рішень за допомогою методів та систем прийняття рішень.

Мета даних методичних вказівок – надати допомогу студентам, які навчаються за спеціальністю 7050100 "Економічна кібернетика", у визначенні теми дипломної роботи, аналізі стану економічної роботи на підприємстві, роботі над літературою за темою дослідження, складанні плану дипломної роботи і її написанні.

За своєю спрямованістю дипломна робота повинна носити науково-практичний або інноваційний характер, відображати сферу наукових або ділових інтересів молодого спеціаліста, які він зможе реалізувати в своїй майбутній діяльності і розвитку кар'єри.

Дипломна робота – це кваліфікаційний документ, на основі якого Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) визначає рівень кваліфікації фахівця і його здібність до самостійної роботи в області економічної кібернетики.

1. ЦІЛІ І ЗАДАЧІ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення

Дипломна робота – завершальний етап у підготовці спеціалістів економічного напрямку і повинна носити комплексний характер: містити постановку, обґрунтування й рішення завдань, теоретичну, аналітичну й проектну частину, а також обґрунтування розроблених дипломником пропозицій і оцінку їх економічної ефективності.

Дипломна робота повинна представляти самостійне й закінчене дослідження з елементами новизни, які мають практичну значимість.

Основною вимогою є точність і науковість понять, що використовуються у тексті роботи. Кожна пропозиція, зроблена в роботі, повинне бути обґрунтована з позицій наукової логіки й перспектив використання в практичній діяльності або навчальному процесі.

Дипломна робота повинна мати дослідницько-аналітичний характер. У дипломному дослідженні повинно бути відображено рівень теоретичної і практичної підготовки студента по вибраній темі; здатність до проблемного викладу теоретичного матеріалу; уміння вивчити й проаналізувати джерела інформації; вирішувати практичні завдання, робити висновки й вносити пропозиції; уміння грамотно застосовувати методи оцінки економічної й соціальної ефективності пропонованих заходів. Дипломна робота повинна мати діючий об'єкт дослідження (підприємство, установа, організація, банк і т.д.).

Підготовка і захист дипломної роботи випускником проводиться відповідно до Положення про державні екзаменаційні комісії вищих навчальних закладів.

1.2. Мета і задачі по розробці і захисту дипломних робіт

Мета виконання дипломної роботи:

- поглиблення теоретичних і практичних знань з обраного напрямку спеціалізації, вироблення уміння застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань;
- виявлення рівня підготовки випускника до самостійної практичної діяльності.

Основне завдання розробки й захисту дипломної роботи полягає в тому, щоб реалізувати теоретичні знання й практичні навички студентів, отримані в процесі навчання у вузі.

Задачами розробки й захисту дипломної роботи є:

- оволодіння студентами елементами самостійної науково-дослідної роботи;
- поглиблене вивчення питань по обраній темі дипломної роботи;
- перевірка вмінь студента комплексно застосовувати отримані знання й навички;
- удосконалювання розрахункових, аналітичних і інших умінь і навичок;
- завершення теоретичної й практичної підготовки студентів до виконання функціональних обов'язків відповідно до отриманої спеціальності.

Дипломна робота дає можливість оцінити рівень підготовки випускника й служить підставою для присвоєння випускникові кваліфікації за обраною спеціальністю з відповідною спеціалізацією.

1. 3. Зміст дипломної роботи і її захист

Зміст дипломної роботи і її захист повинні показати:

- здатність студента до самостійної дослідницької й практичної роботи зі спеціальності;
- рівень загальнотеоретичної й спеціальної підготовки студента, наявність у нього знань теорії й навичок використовувати у своїй роботі наукову й іншу спеціальну літературу, нормативно-методичні матеріали;
- уміння студентів збирати, систематизувати, аналізувати практичний матеріал з питань удосконалення управління організаціями різних організаційно-правових форм господарювання й управління.

При виконанні дипломної роботи студент повинен проявити глибокі знання діючих нормативних документів, літератури за фахом, статистичних матеріалів; продемонструвати вміння творчо застосувати отримані знання в практичній роботі, глибоко аналізувати та узагальнювати зібраний практичний матеріал, використовувати результати вивчення й аналізу літературних джерел для розробки рекомендацій з удосконалювання практики раціонального управління соціально-економічними системами, економічними процесами, організації й удосконалювання систем управління відповідно до тенденцій соціально-економічного розвитку.

До дипломної роботи ставляться певні вимоги:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- конкретність викладення результатів дослідження;
- обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

У роботі повинні бути відображеними:

- актуальність тематики та відповідність до сучасного стану науки, техніки і питань виробництва;
- обґрунтування обраного напрямку досліджень, методів рішення задачі та їх порівняльні оцінки;
- аналіз та узагальнення існуючих рішень;
- розробка загальної методики проведення досліджень;
- характер і зміст виконаних теоретичних досліджень та розрахунків, методи досліджень.

Пропоновані методичні вказівки покликані надати дипломнику необхідну організаційно-методичну допомогу у раціональній і ефективній організації виконання й захисту роботи.

2. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ І ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

2. 1. Основні етапи розробки дипломної роботи

1. Підготовчий етап

Основною метою даного етапу є обґрунтування теми і оформлення завдання на дипломну роботу. Етап включає:

- вибір напрямку для розробки дипломної роботи;
- формулювання теми дипломної роботи і обговорення (уточнення) її з науковим керівником;
- оформлення з науковим керівником завдання на дипломну роботу;
- затвердження завдання на дипломну роботу завідувачем кафедри;
- затвердження теми і наукового керівника по дипломній роботі наказом по факультету.

2. Виконання дипломної роботи

Виконання дипломної роботи здійснюється відповідно до затвердженої теми, завдання і плану написання дипломної роботи. Час, відведений на виконання дипломної роботи визначається навчальним планом.

У завершеному виді дипломна робота представляється для затвердження завідувачеві кафедри. Порядок розробки й оформлення дипломної роботи викладені нижче.

У процесі ведення наукових досліджень і написання дипломної роботи студент повинен:

- виявити уміння глибоко вивчати, аналізувати дані виробничої діяльності на основі організаційних, звітних і планових документів, з'ясувати ступінь впливу окремих факторів;
- розкрити резерви поліпшення виробничої діяльності, розробити заходи, спрямовані на досягнення повної віддачі виробничого потенціалу;
- здійснювати розрахунки економічної ефективності за варіантами запропонованих заходів для перспективного розвитку підприємства, підкріплювати ці розрахунки узагальненими досягненнями передових колективів;
- оптимізувати запропоновані перспективні варіанти підвищення ефективності виробництва, визначити їх напрями та розв'язання задач із застосуванням сучасних математичних методів та засобів обчислювальної техніки;
- застосувати системний підхід у вирішенні проблемних завдань економічного і соціального розвитку підприємства в усіх складових його виробничої діяльності.

3. ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дата захисту визначається деканатом і навчальним відділом інституту.

2. 2. Розробка дипломної роботи

Процедура виконання дипломної роботи:

1. Написання дипломної роботи здійснюється відповідно до завдання на дипломну роботу і календарного графіка (плану), у якому визначаються терміни виконання окремих етапів роботи, терміни здачі готової роботи і її попереднього захисту. Контроль за його виконанням здійснюється науковим керівником дипломної роботи.

Перед початком роботи над дипломом проводяться загальні збори зі студентами, на яких роз'яснюються основні вимоги до дипломних робіт, вказуються терміни їх подання на кафедру і рецензування, вирішуються організаційні питання.

2. Підбор і вивчення літератури по темі роботи. Вивчення об'єкта дослідження, збір вихідних даних на підприємствах, в установах, господарських структурах, виконання розрахунків на ПК.

3. Текстуальне оформлення дипломної роботи у відповідності із термінами подання окремих розділів науковому керівникові для первинної перевірки, доробка окремих розділів з урахуванням його зауважень.

4. Технічне оформлення дипломної роботи і подання її науковому керівникові.

5. Підготовка відзиву науковим керівником.

6. Рецензування дипломної роботи.

7. Підготовка доповіді й роздавального матеріалу (ілюстраційного матеріалу) для захисту дипломної роботи.

8. Захист дипломної роботи.

Повністю закінчена й оформлена робота здається на кафедру разом з відзивом керівника і рецензією не пізніше 10 днів до її захисту.

2. 3. Вибір теми і призначення наукового керівника

Вибір теми дипломної роботи має дуже велике значення. Вона повинна бути актуальною, досить визначеною і мати практичну спрямованість.

На підставі розробленого й затвердженого кафедрою переліку напрямків для розробки дипломних робіт студент самостійно, із врахуванням наукових інтересів майбутньої своєї практичної діяльності, обирає тему дипломної роботи.

Тему дипломної роботи доцільно вибирати із врахуванням спрямованості і специфіки переддипломної практики, тематики виконаних курсових і контрольних робіт з дисциплін спеціалізації.

Підготовку до написання дипломної роботи доцільно починати на молодших курсах. Найбільш інтенсивною і практичною вона стає на 4-5 курсах, коли вивчаються дисципліни спеціалізації.

З метою посилення зв'язку навчання із практикою кафедра може рекомендувати студентам вибір тем дипломних робіт із замовлень підприємств (організацій). Замовлення на розробку обраної теми в ході виконання дипломної

роботи керівництво підприємства може оформити договором або листом на ім'я завідувача кафедрою.

Наявність замовлення на розробку теми дипломної роботи від організації (підприємства) відображає її практичну значимість і враховується при захисті дипломної роботи.

Після затвердження теми науковий керівник розробляє і видає студентові завдання на розробку дипломної роботи. Завдання на дипломну роботу оформляється на окремому бланку і повинно містити тему дипломної роботи, короткий зміст (структуру) роботи, перелік необхідних вихідних даних, терміни розробки диплома. Завдання на дипломну роботу підписується виконавцем дипломної роботи, його науковим керівником і здається на кафедру.

Наукового керівника дипломної роботи призначає завідувач кафедрою із числа професорів, доцентів, і викладачів кафедри.

Науковий керівник дипломної роботи:

- бере участь у складанні робочого плану роботи;
- рекомендує необхідну літературу, довідкові, статистичні і архівні матеріали та інші джерела по темі;
- надає студентові допомогу в складанні календарного графіка на весь період виконання роботи;
- проводить систематичні, передбаченим розкладом, бесіди і консультації;
- перевіряє виконання роботи (по частинам і в цілому), оцінює зміст виконаної роботи.

Крім того, керівник дипломної роботи консультує студента у процесі її написання. На консультаціях науковий керівник надає наукову і методичну допомогу, контролює виконання роботи, вносить певні корективи, дає рекомендації про доцільність прийняття того або іншого рішення, а також висновок про готовність роботи в цілому і про допуск її до захисту.

Іногородні студенти за узгодженням з керівником можуть працювати і одержувати його консультації за допомогою різних телекомунікаційних засобів (Інтернет в інтерактивному режимі, електронна пошта й т.д.).

Разом з тим, студент повинен знати, що науковий керівник лише направляє його роботу, допомагаючи оцінити можливі варіанти рішень, але вибір рішень – це завдання самого студента. Студент як автор виконуваної роботи відповідає за прийняті рішення, за правильність отриманих результатів і їхню фактичну цінність.

2. 4. Порядок виконання дипломної роботи

Визначивши тему, студент повинен самостійно (або з науковим керівником) скласти список літератури за обраною темою.

Підбор і вивчення літератури для виконання дипломної роботи є одним з найважливіших, і можливо, самим трудомістким етапом роботи студента.

Для виконання дипломної роботи студентові рекомендується використовувати наступні літературні джерела:

- міжнародні нормативно-правові акти;
- закони України, укази Президента України, постанови виконавчих органів влади України, інструктивні й методичні вказівки Міністерств і відомств

та інші;

- міжнародні стандарти з досліджуваної теми;
- монографії, навчальні посібники, підручники, довідники з досліджуваної тематики;
- наукові статті, надруковані в періодичних виданнях;
- статистичні і аналітичні збірники, а також статистичні матеріали Інтернет-Компаній;
- матеріали електронних видань, а також електронні версії монографічних і періодичних видань, розміщені в Інтернет;
- збірники наукових праць, збірники наукових статей та матеріали наукових конференцій.

Роботу над джерелами варто починати з вивчення законів України, міжнародних стандартів, підручників і монографій. Потім вивчаються статті в періодичній літературі та електронних виданнях, а також статистичні збірники.

Стан вивченості теми доцільніше всього починати із знайомства з інформаційними виданнями, мета випуску яких – надання оперативної інформації, як про самі публікації, так і про їхній основний зміст.

При виконанні дипломної роботи також можна використовувати:

- бібліографічні видання, які містять перелік бібліографічних описів, що інформують про те, що видано по досліджуваному питанню. Описи виконують дві функції: сигнальну й адресну;
- реферативні видання, що містять публікації рефератів, в яких коротко викладають зміст первинних документів з основними фактичними відомостями і висновками; до реферативних видань відносяться: реферативні журнали, реферативні збірники та ін.;
- оглядові видання, які містять огляд однієї проблеми або напрямки і збірники оглядів; огляди узагальнюють відомості, що втримуються в первинних документах.

Істотну допомогу в пошуку літературних джерел студентові можуть надати бібліотечні каталоги: алфавітний каталог, предметний каталог, електронний каталог, а також бібліографічні покажчики, що випускаються різними бібліотеками, довідкова література (енциклопедії, словники).

Крім того, варто використовувати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, бази і банки даних, тематичні пошукові системи в Інтернет. Отримана інформація найчастіше допомагає виявити первинні джерела – монографії, збірники й т.д.

Важливе значення має обґрунтування рекомендацій на основі наукових досліджень і узагальнення практичного досвіду. Такі рекомендації допоможе зробити фактичний матеріал, зібраний під час переддипломної практики. Збір фактичних даних, їх критичне осмислення й обробка становлять найважливіший етап у підготовці дипломної роботи.

Успішний підбор практичного матеріалу в значній мірі залежить від того, наскільки чітко студент уявляє собі напрямок роботи.

Слід зазначити, що за правильність наведених у роботі даних відповідає її автор.

Для організації виконання дипломної роботи велике значення має зміст дипломної роботи. Зміст – це складений у певній логічній послідовності перелік розділів, розгорнутий перелік питань, які повинні бути освітлені в роботі.

Як правило, дипломна робота складається із трьох основних розділів. Кожний розділ містить 2-4 параграфи.

У процесі написання зміст дипломної роботи може уточнюватися. Можуть розширюватися окремого розділи і параграфи, вводяться нові параграфи за рахунок зібраного матеріалу, що представляє інтерес. Деякі параграфи, навпаки, можуть скорочуватися.

2. 5. Рекомендації по виконанню дипломної роботи

Зібравши і вивчивши джерела та практичний матеріал, студент приступає до написання дипломної роботи.

Виклад питань теми повинен бути послідовним і логічним. При написанні роботи не завжди доцільно використовувати весь законспектований і зібраний матеріал, краще вибрати основні дані, що дозволяють чітко та обґрунтовано розкрити тему дипломної роботи. Викладати матеріал рекомендується своїми словами, не допускаючи переписування із джерел. Не допускається також довільне скорочення слів. Цитати, що приводяться в тексті, формули, дані фінансової звітності, статистичні дані варто перевірити і супроводжувати посторінковими посиланнями на джерела.

Як правило, написання дипломної роботи починається з основної частини. Незважаючи на те, що вступ є одним з перших структурних елементів роботи, звичайно його пишуть після написання основної частини і висновку. На останній стадії написання роботи складаються додатки.

Написавши чорновий рукопис, потрібно відредагувати весь текст. Редагувати роботу краще через деякий час. Глянувши на написаний текст "свіжим поглядом", легше побачити свої помилки і шляхи поліпшення змісту роботи.

Досвід написання і керівництва науковими працями дозволяє рекомендувати наступну послідовність виконання дипломної роботи:

- формулювання і узгодження теми дипломної роботи з науковим керівником і випускаючою кафедрою;
- складання зразку змісту роботи;
- складання зразку переліку використаних джерел;
- робота з матеріалами (збір і аналіз інформації, здійснення виписок);
- уточнення змісту роботи;
- написання основної частини;
- написання висновку;
- написання вступу;
- уточнення списку використаних джерел і складання додатків;
- оформлення аркуша змісту і титульного аркуша роботи.

Даний порядок виконання роботи рекомендується, але не є обов'язковим. Кожний студент може самостійно знайти зручніший для нього алгоритм виконання роботи. Однак, на наш погляд, саме така послідовність дозволяє найбільше раціонально використовувати свій робочий час.

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ Й СТРУКТУРИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

3. 1. Вимоги до структури дипломної роботи

Структура і зміст дипломної роботи повинні відрізнятися чіткістю побудови, логічною послідовністю викладу матеріалу, переконливістю аргументації. Студенту-дипломнику слід звернути увагу на точність формулювань, що виключає можливість суб'єктивного і неточного трактування; чіткість викладу результатів роботи. Не слід нехтувати при написанні роботи такими сталими аксіомами, як простота, ясність, стислість, точність, діловитість викладу. Автор зобов'язаний забезпечити оригінальність матеріалу, його новизну, наукову цінність, повноту освітлення даних питань, правильне цитування використовуваного матеріалу і посилання на джерела. Цитати без посилань приводити не можна.

Відповідно до існуючого наукового етикету виклад думок в роботі, як правило, ведеться від третьої особи: “ми вважаємо”, “на наш погляд” і т.д. Типова структура дипломної роботи за фахом “Економічна кібернетика” включає:

- титульний лист;
- зміст;
- завдання на дипломну роботу;
- реферат;
- перелік умовних скорочень;
- вступ;
- основна частина, що включає, як правило, п'ять розділів, які складаються з параграфів;
- висновки;
- перелік використаних джерел;
- додатки.

Структура дипломної роботи визначається її темою, спрямованістю змісту, формами і методами викладу матеріалу. Роботу доцільно виконувати на персональному комп'ютері з використанням його редакційних і графічних можливостей.

3. 2. Вимоги до змісту дипломної роботи

Титульний лист. Зразок оформлення титульного листа приведений в Додатку А.

Зміст – список розділів дипломної роботи. Окрім основних рубрик зміст включає наступні складові частини: вступ, висновки, список використаної літератури, додатки. Зміст може бути або повним, тобто включати всі рубрики роботи, або скороченим, тобто складатися з частини заголовків. Якщо формулювання заголовків і рубрик предметного показника співпадає, зміст може бути скорочений по суті, що виключить дублювання і збільшить його інформативність.

З погляду культури читання зміст краще розмістити на початку дипломної роботи, відразу за титульним листом.

Якщо дипломна робота має прикладний економічний характер, то її основна частина повинна містити (у % від загального об'єму роботи):

Розділ 1. Виклад суті, аналізу досягнень та перспектив розвитку даного питання, постановку задач дослідження – 10-15 % від матеріалу.

Розділ 2. Організаційна характеристика об'єкту дослідження –10-15 % .

Розділ 3. Розробка економіко – математичних моделей, комп'ютерне моделювання проблем відповідно до досліджуваної теми та аналіз його результатів щодо можливостей застосування на підприємстві (установі, ринковій структурі) - 20-25 %.

Розділ 4. Розробка шляхів впровадження наукових результатів в практику діяльності організації - 20-25 %.

Розділ 5. Аналіз стану охорони праці на досліджуваному підприємстві –5-10 %.

Якщо дипломна робота має прикладний інформаційний характер, то її основна частина повинна містити (у % від загального об'єму роботи):

Розділ 1. Виклад теорії питань по темі дипломної роботи - 10-15 %.

Розділ 2. Економічна характеристика об'єкту дослідження, аналіз його господарської діяльності, опис бізнес - процесів, їх комп'ютерне моделюванні та розробку структурної схеми інформаційної технології або автоматизованої інформаційної системи - 20-25 %.

Розділ 3. Розробка, обґрунтування та шляхи впровадження проектного варіанту інформаційної технології або системи, а також пропозиції та рекомендації з удосконалення і підвищення ефективності роботи досліджуваного об'єкту на цій основі - 25-30 %.

Розділ 4. Аналіз стану охорони праці на досліджуваному підприємстві –5-10 %.

Кожний розділ повинен складатися з декількох параграфів (їх кількість визначається об'ємом і характером роботи). Приблизний зразок змісту приведений в додатку Б.

Завдання на дипломне проектування. Завдання включає назву теми, початкові дані і вимоги до роботи, перелік питань, які потрібно розробити, обсяг графічної частини роботи (з переліком обов'язкових креслень). У завданні вказуються прізвища консультантів з окремих розділів роботи . Завдання підписується студентом і керівником дипломної роботи. (Додаток В).

Реферат вміщує короткий виклад змісту дипломної роботи і характеризує основні дані і висновки, необхідні для початкового ознайомлення з проведеним дослідженням і визначенням доцільності звернення до даної теми.

Реферат будується за таким планом: тема, предмет (об'єкт), характер і мета роботи. Виклад матеріалу повинен бути коротким і точним. Слід використовувати синтаксичні конструкції, властиві мові наукових і технічних документів, уникати складних граматичних оборотів, незвичайних термінів і символів або пояснювати їх, вперше згадуючи по тексту. Приблизний зразок реферату приведений в додатку Г.

Перелік умовних скорочень дає вказівки на вжиті по тексту аббревіатури. Приблизний варіант такого переліку міститься в Додатку Д.

У вступі (2-3 сторінки) обґрунтовується актуальність вибраної теми, показується її значення для практики господарювання, відбивається предмет дослідження і дається коротка характеристика суб'єкта господарювання,

описується стисло стан розвитку управлінської або економічної проблеми, що вивчається, визначається статистична база дослідження, часовий інтервал аналізу для конкретного підприємства (організації, фірми) або ринку (галузі). У вступі обов'язковою є постановка мети і завдань дипломної роботи. При цьому мета визначається як наскрізна загальна проблема дипломної роботи, що знаходить конкретизацію в поставлених завданнях дослідження і, як правило, координована з розділами даної наукової роботи. Завдання дослідження, які як правило, корелюють з назвою розділів і параграфів, направлені на досягнення поставленої мети роботи.

Основна частина

У першому розділі (до 20 - 25 машинописних сторінок) розкриваються методологічні аспекти досліджуваних проблем. При цьому слід приділити увагу генезису розвитку наукових поглядів на проблему, провести аналіз новітніх наукових матеріалів і розробок, використовуючи зокрема можливості глобальної мережі Internet. Студент повинен висловити **своє відношення** до існуючих поглядів, дати свою оцінку до існуючих підходів до проблеми.

В цьому розділі проводиться також організаційно-економічна, фінансово-інвестиційна характеристика об'єкту дослідження, здійснюється глибокий і всебічний аналіз комплексу зібраних фактичних матеріалів (балансів, звітів, матеріалів наукових досліджень, в т.ч. виконаних раніше самостійно), які характеризують фінансово-вартісні результати господарювання, ринкове середовище господарювання та інші види діяльності фірм.

Економічний аналіз повинен містити показники, які характеризують стан, динаміку, структуру і рівень розвитку досліджуваного об'єкту (підрозділи підприємств або організацій, самих підприємств, організацій, або галузей чи ринків. Для цього використовують : власні дослідження автора (дослідження, що проводяться раніше, в курсових, науково-дослідних роботах, звітах про виробничу та переддипломну практики), а також дані бухгалтерського обліку, звітність (річну і оперативну), інші фактичні матеріали (акти аудиторських перевірок, матеріали маркетингових досліджень, пояснювальні записки і т.д.), матеріали монографічних досліджень, державної і відомчої статистики, періодичні економічні видання, дані наукових ринкових центрів з проблем економічної тематики.

На основі проведеного управлінського, фінансово-економічного аналізу дипломник визначає ступінь впливу позитивних і несприятливих чинників життєдіяльності фірми, встановлює причини прорахунків і оцінює можливості збільшення ефективності ринкових можливостей даного об'єкту в цілому або його окремих підрозділів з погляду економіки.

Висновки, зроблені на основі узагальнення проведеного аналізу і підтвержені даними, розрахунками, ілюстровані графіками, малюнками, схемами, є початковим матеріалом для наступного етапу роботи.

На основі виконаних аналітичних досліджень автором окреслюється коло важливих питань, які будуть розв'язані в дипломній роботі згідно з темою та формулюється постановка задач дослідження.

У другому розділі (до 30 - 35 машинописних сторінок) виконується системний аналіз досліджуваних проблем, розробляються нові або

використовуються існуючі економіко–математичні моделі, здійснюється комп'ютерне моделювання, оптимізація бізнес–процесів та економічна інтерпретація результатів досліджень. Зокрема, кілька параграфів цього розділу варто присвятити застосуванню методів та моделей нелінійної економічної динаміки. Автор повинен доказово показати необхідність проведення такого напрямку дослідження, розробити економічно обґрунтовану постановку задачі, описати інструментарій та нелінійну динамічну модель, виконати комп'ютерне моделювання на основі розробленої моделі, провести необхідні експериментальні дослідження згідно з темою та зробити економічну інтерпретацію результатів моделювання.

Одним з можливих сценаріїв є застосування методів та моделей синергетики, які дозволяють прослідкувати за еволюцією справжнього стану розвитку бізнесу, виконати дослідження його стійкості, спрогнозувати майбутній стан під впливом флуктуацій та наявності біфуркацій, а також розглянути можливі сценарії переходу досліджуваної системи до хаосу.

В цьому розділі проводиться також традиційне економіко–математичне моделювання на основі застосування методів та моделей математичного програмування, дослідження операцій та статистики. Як і в попередніх підрозділах, автор доказово демонструє необхідність того чи іншого напрямку дослідження, розробляє економічно обґрунтовану постановку задачі, описує інструментарій та модель, виконує комп'ютерне моделювання на основі розробленої моделі, проводить необхідні експериментальні дослідження згідно з темою та приводить економічну інтерпретацію результатів моделювання.

В деяких випадках, коли дослідження присвячені системному аналізу та оптимізації бізнес–процесів організації, доцільно в цьому розділі провести опис таких процесів та їх математичні моделі, комп'ютерне моделювання їх сучасного стану з метою виявлення недоліків, виконати оптимізацію та дослідити різні сценарії впливу оновлених бізнес – процесів на майбутній бізнес організації.

У третьому розділі (до 30 – 35 машинописних сторінок) розробляються і обґрунтовуються ідеї і пропозиції по підвищенню ефективності економічної діяльності об'єкту дослідження. Економічне обґрунтування пропозицій і рекомендацій щодо діяльності досліджуваного об'єкту, а також їх характер і зміст повинні базуватися на аналітичних і прогностичних оцінках динаміки функціонування об'єкту дослідження, а також результатах комп'ютерного моделювання. У роботах, де розрахунок економічної ефективності не представляється можливим, необхідно вказати наукову, економічну або соціальну цінність результатів дослідження.

В цьому розділі обґрунтовується також погляд автора на можливість застосування інформаційних технологій, як одного з напрямків підвищення ефективності діяльності об'єкту дослідження внаслідок автоматизації виробничих та організаційних процесів. Зокрема, автор повинен проаналізувати оптимізовані економічні процеси з точки зору їх можливої автоматизації, дослідити ринок інформаційних технологій з метою виявлення наявності та видів таких систем, комп'ютерними методами розробити структурний проект інформаційної системи, яка є найбільш доцільна для умов досліджуваної організації. Завершальною стадією такого дослідження є вибір оптимального варіанту інформаційної

технології з тих, що пропонує ринок; який найбільше відповідає практичним потребам організації.

У висновках (3-4 стор.) автор формулює підсумкові висновки, пропозиції, практичні рекомендації, що стосуються рішення питань, поставлених студентом у введенні дипломного дослідження, а також вносить власні пропозиції по їх розв'язанню. Висновки ілюструються підсумковими цифрами. Таблиці, графіки, схеми не приводяться. При цьому слід уникати "глобалізації". Навпаки, необхідна їх конкретизація стосовно теми дипломної роботи і діяльності аналізованого суб'єкта господарювання.

Наступний обов'язковий структурний елемент дипломної роботи - список використуваних джерел.

Список використаних джерел є тематично підібраний, систематизований перелік бібліографічних даних про використану, цитовану або рекомендовану літературу, розташований в послідовній черговості по мірі згадування джерела в тексті записки.

Список використаних джерел представляється мовою оригіналу, розміщується в кінці дипломної роботи.

Бібліографічний опис джерела складається з двох частин: заголовка (як правило, це прізвище і ініціали автора або авторів) і тексту опису. Обов'язковими елементами опису книги в списку літератури є основна назва, дані про повтор видання, місце видання, рік видання, порядковий номер тому, випуску, частини, кількість сторінок.

Під прізвищем автора (авторів) описують книги одного, двох або трьох авторів. При цьому, при двох авторах в заголовку указують обидва, при трьох - допускається приводити прізвище першого автора з додаванням слів "і ін."

Під заголовком описують книги чотирьох і більше авторів; збірки творів різних авторів, що мають загальний заголовок.

Посилання в тексті на використовувану літературу необхідно давати в круглих або квадратних дужках з вказівкою порядкового номера джерела в списку використаної літератури і номера сторінки, наприклад (5, с.101) [5. С.101].

Додатки повинні включати допоміжні матеріали, які, у разі включення їх в основну частину дипломної роботи, захащували б текст. До допоміжних матеріалів відносять: проміжні математичні і економічні розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних, інструкції, методики, розроблені в процесі виконання дипломної роботи, ілюстрації допоміжного характеру, ксерокопії форм первинних документів підприємств, лістинги результатів комп'ютерного моделювання, великі структурні схеми процесів.

Додатки необхідно розміщувати в порядку здійснення посилань на них в тексті дипломної роботи.

Об'єм дипломної роботи має бути в межах 80-100 сторінок формату А4 друкарського тексту, в т.ч. з додатком таблиць, схем, графіків, діаграм тощо.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

4. 1. Загальні правила оформлення

Слід уважно відноситися до оформлення дипломної роботи. Виклад і розстановка питань, що розглядаються в текстовій частині, і розділів роботи повинні бути послідовними і логічними, а матеріал має розміщуватися в наступному порядку:

- форзац - чиста сторінка;
- титульний лист;
- завдання на дипломну роботу;
- зміст;
- реферат;
- перелік умовних скорочень;
- текст роботи, що складається з вступу, розділів і параграфів, висновків;
- список використаних джерел;
- додатки.

Зовнішня рецензія, завірена друком організації і підписом рецензента та відгук наукового керівника подаються у конверті.

Дипломна робота оформляється в твердій палітурці.

Дипломна робота друкується на комп'ютері на одній стороні листа формату А-4 через півтора інтервали гарнітурою Times New Roman 14 кеглем. У тексті дипломної роботи (80-100 машинописних сторінок загального тексту) повинні бути чітко виділені абзаци (15-17 мм від краю поля або 5 інтервалів, або відстань 5-6 букв). Відстань між заголовками і текстом 13-17 мм (2 інтервали), підкреслювати їх не потрібно. Розмір полів: ліве - 30 мм, праве - 15 мм, верхнє - 25 і нижнє - 20 мм. Роботу пишуть на окремих листах з одного боку листа.

Шрифт друку повинен бути чітким, рядок чорного кольору. Вставляти в текст дипломної роботи окремі слова, формули, а також креслити таблиці допускається лише чорною пастою або тушшю. При побудові схем, графіків можна використовувати інші кольори чорнил або пасти, тільки не яскраві. Проте, краще для цієї мети використовувати можливості комп'ютерної техніки.

4. 2. Оформлення текстової частини дипломної роботи

Розділи роботи розміщуються у вказаній в змісті послідовності і, бажано, щоб вони починалися з нової сторінки. Назву розділів пишуть заголовними буквами.

Заголовки структурних частин дипломної роботи: «ЗМІСТ», «РЕФЕРАТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують заголовними літерами симетрично тексту - посередині.

«РОЗДІЛ» і заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу в підбір до тексту. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими буквами (окрім першої великої). Розділи також нумеруються арабськими цифрами, а параграфи (підрозділи) - цифрою розділу і параграфа через крапку - 1.1. або 2.1. (при цьому крапка ставиться в кінці останньої цифри).

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нової строчки, з абзацу друкують заголовок розділу заголовними буквами.

Всі сторінки повинні бути пронумеровані арабськими цифрами. Нумерація повинна бути наскрізною від титульного до останнього листа тексту, включаючи схеми, таблиці та інші додатки. Номер сторінки ставлять у верхньому правому кутку. Першою сторіночкою курсової роботи є титульний лист. Нумерація проставляється починаючи із сторінки “РОЗДІЛ 1” і закінчуючи останньою сторінкою підрозділу.

При викладі тексту від третьої особи зазвичай найчастіше уживаються невизначено-особисті речення або пасивний залог. Скорочення в тексті не допускаються, за винятком скорочень, дозволених ДСТУ.

4. 3. Оформлення таблиць і ілюстрацій

Таблиці повинні бути уніфіковані, а цифрова інформація достовірна. Кожна таблиця має тематичний заголовок, що розміщується над таблицею. Всі таблиці нумеруються. Справа над тематичним заголовком з прописної букви пишуть слова “Таблиця” і її порядковий номер без знаку “№”. Номер таблиці складається з номера глави і порядкового номера таблиці, розділений крапкою, наприклад: Таблиця 1.3 (третья таблиця, першого розділу).

Таблицю слід поміщати після першої згадки про неї в тексті. При перенесенні таблиці на наступну сторінку тематичний заголовок не повторюють, а пишуть “Продовження табл.1.3” і повторюють нумерацію граф на наступній сторінці. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не приводять, то в ній ставлять прочерки. Цифри в графах таблиці слід проставляти так, щоб відповідні розрізи чисел у всій колонці були розташовані один під іншим. Приклад правильного оформлення таблиці приведений в Додатку Е. Кожну таблицю слід супроводжувати коротким аналізом, коментарем. При посиланні на таблицю указують слово “табл.” і її номер, наприклад (табл. 1.2).

Всі ілюстрації, як то схеми, графіки, діаграми, гістограми позначаються в роботі як малюнки. Їх нумерують послідовно в межах розділу арабськими цифрами посередині, під малюнком. Номер малюнка повинен складатися з номера розділу і порядкового номера малюнка, розділених крапкою, наприклад: рис.3.1 (перший малюнок третього розділу). Зразки оформлення малюнків (графіків, схем, діаграм) приведені в додатку Є, Ж. При посиланні на малюнок слід вказати його повний номер. Всі малюнки потрібно поміщати відразу ж після посилання на них в тексті роботи, розміщуючи так, щоб їх можна було розглядати, не повертаючи роботу. Якщо таке розміщення не можливе, малюнок розміщують так, щоб для його розгляду треба було повернути роботу за годинниковою стрілкою. Кожен малюнок повинен супроводжуватися змістовним підписом, який розміщується під малюнком.

На подальших сторінках (у разі розміщення малюнка на декількох сторінках) під малюнком повторюють його номер, а в дужках указують “продовження” або “закінчення”.

Роботу не слід перенасичувати ілюстративним матеріалом.

4. 4. Оформлення формул і рівнянь

Формули вписують чорним чорнилом і нумерують арабськими цифрами (якщо їх більше однієї). Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Нумери формул пишуть біля правого поля листа на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

4. 5. Оформлення додатків

Додатки нумерують заголовними буквами алфавіту (окрім Г) в правому верхньому кутку «Додаток А». Таблиці і малюнки нумерують таким чином: у правому верхньому кутку пишуть «Таблиця А.1.1» - таблиця додатку А, першого розділу, порядковий номер 1.; посередині, під малюнком «Рис. А.1.1».

На титульному листі повинні бути підписи автора і наукового керівника роботи. На останньому листі ставлять дату закінчення роботи і підпис.

Додатки варто оформляти як продовження дипломної роботи після списку використаних джерел. Розташовують додатки в порядку появи посилань на них у тексті.

Кожний додаток повинне мати заголовок і починатися з нової сторінки. У правому верхньому куті аркуша пишеться слово «Додаток».

4. 6. Порядок цитування

Джерелом цитати повинне бути цитоване видання, а не видання іншого автора, де цитований текст наведений як уривок. Цитування по цитаті припустимо тільки в тому випадку, якщо: першоджерело не доступне або його пошук ускладнений; цитований текст став відомий по записах слів автора або спогадам іншої особи.

Дозволяється цитування тільки логічно закінченого фрагмента тексту, що гарантує незмінність передачі змісту в джерелі і цитаті. Необхідно також звернути увагу на точну вказівку джерел цитат. Цитата розташовується в лапках.

На кожне цитоване джерело, що згадується в роботі, робиться виноска, Виносці присвоюється номер. Існують різні способи вказівки джерел цитат залежно від характеру роботи:

- посторінкова нумерація виносок (у підрядкових примітках);
- наскрізна нумерація виносок (посилання до списку літератури, що розміщується наприкінці роботи або розділу).

Приклад посторінкової нумерації виносок:

"Обсяг золотого запасу відображує валютні позиції країни й служить одним з показників її кредитоспроможності"¹.

Приклад наскрізної нумерації виносок:

"Обсяг золотого запасу відбиває валютні позиції країни й служить одним з показників її кредитоспроможності" [15, с.157].

де

15 - порядковий номер джерела в списку використаних джерел;

¹ Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 1994. С.21.

с.157 - номер сторінки, на якій перебуває цитата.

4. 7. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел повинен включати не менш 80 найменувань за темою роботи, у тому числі і журнальні статті за останні 2-3 роки. Всі видання, на які зроблені посилання в тексті дипломної роботи, повинні обов'язково включатися в список використаних джерел.

У дані про джерела включаються: автор, назва роботи, місце видавництва, найменування видавництва, рік видання, кількість сторінок. Приклад оформлення списку використаних джерел приведено в додатку 3.

Список використовуваних джерел складається в наступній послідовності:

1. Офіційні законодавчі нормативно-методичні матеріали у зворотному хронологічному порядку:

- Міжнародні законодавчі акти;
- Конституція України;
- Кодекси (за алфавітом)
- Закони України;
- Укази Президента України;
- акти Уряду України;
- акти міністерств і відомств у наступній послідовності: накази, постанови, положення, інструкції;
- закони й нормативно-правові акти суб'єктів України;
- нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування.

2. Монографічна, навчальна й інша спеціальна література, а також статистичні збірники, інструктивні й звітні матеріали державних і муніципальних організацій і комерційних підприємств за абеткою.

4. 8. Оформлення відзиву та рецензії

Готова дипломна робота, підписана студентом та консультантами передається керівнику. Керівник дипломної роботи ще раз переглядає зміст і правильність оформлення роботи, дає відзив. У відзиві вказується актуальність теми, дається характеристика всіх розділів, підкреслюється практичне і наукове значення зроблених дипломником висновків та пропозицій. Також керівник у відзиві відзначає глибину висвітлення теми, ступінь відношення студента до розробки теми і написання дипломної роботи. Використання необхідних методичних прийомів дослідження, рівень професійної підготовки студента.

В кінці відзиву керівник робить висновок про відповідність дипломної роботи вимогам по спеціальності та про можливість допуску її до захисту.

Після підписання відзиву і роботи керівником, дипломна робота передається завідувачу кафедри.

Завідувач кафедри на підставі наданих матеріалів, вирішує питання про допуск студента до захисту, про що робить відповідний запис на дипломній роботі. Допущена до захисту дипломна робота передається в деканат. Деканом факультету вона направляється на рецензію за 15 днів до захисту.

Рецензент призначається наказом ректора університету з числа спеціалістів виробництва з вищою економічною освітою та викладачів вищих навчальних закладів.

закладів.

Рецензент в рецензії відмічає актуальність теми, дає коротку характеристику глибини змісту дипломної роботи з обов'язковими конкретними критичними зауваженнями. Рецензент також звертає увагу на те, чи вдалось студенту виявити невіршені проблеми в організації бухгалтерського обліку, контролю, аудиту, фінансів, аналізу на підприємстві.

На підставі цього рецензент робить висновок про теоретичне і практичне значення висновків і пропозицій та про можливість впровадження їх у виробництво.

Рецензент також відмічає всі інші позитивні сторони дипломної роботи і відмічає чи повністю дипломник висвітлив зміст теми, чи переконливо обґрунтував свої висновки, чи аргументовано зроблені пропозиції, чи оформлена робота у відповідності до встановлених вимог.

В кінці рецензії дається оцінка дипломній роботі, її відповідність діючим вимогам висловлюється думка про можливість присвоєння автору кваліфікації по спеціальності і вказується конкретна оцінка (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

На рецензії рецензент вказує посаду, яку він займає, місце роботи, прізвище, ім'я та по батькові, дату і підписує рецензію. Підпис завіряється печаткою підприємства, де працює рецензент.

Після одержання рецензії дипломник знайомиться з її змістом і може до захисту внести по окремих зауваженнях зміни і виправлення в дипломну роботу.

5. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЙ ПО ДИПЛОМНІЙ РОБОТІ

Захист дипломної роботи може проводитися за допомогою комп'ютерної презентації, яку студент розробляє згідно з матеріалами дослідження. Презентація складає не менше 10 - 15 слайдів з ілюстративним матеріалом.

На першому слайді презентації обов'язково потрібно представити тему дипломної роботи та автора дослідження. Декілька слайдів необхідно присвятити цілям, актуальності, переліку задач та методам дослідження. Наступні слайди повинні відображати результати досліджень по першому, другому та третьому розділах дипломної роботи. Останні слайди необхідно присвятити практичному втіленню результатів досліджень, висновкам та пропозиціям по дипломній роботі.

Слід пам'ятати, що матеріал презентації є мультимедійним відображенням доповіді автора. Тому слайди, як правило, містять схеми, таблиці, малюнки, результати комп'ютерного моделювання та текстову інформацію, яка відображає матеріал досліджень. На слайдах не повинно бути багато тексту, це робить їх не інформативними. Передбачається, що 4 -5 речень на слайді досить, щоб викласти думку автора.

Презентація має бути якісною, наглядною та доказово інформативною.

6. ПІДГОТОВКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Виконану студентом дипломну роботу перевіряє науковий керівник і пише відзив. У відзиві науковий керівник відзначає відношення студента до написання дипломної роботи, його ініціативність, творчий підхід, рівень самостійності і підготовки до роботи по вибраній спеціальності. Наголошується також актуальність вибраної теми дослідження, елементи її новизни, рівень теоретичного дослідження і обґрунтованість практичного значення рекомендацій та пропозицій.

Якщо робота готова до захисту перед Державною екзаменаційною комісією, приводяться відповідні рекомендації.

В кінці відзиву керівник дає загальну оцінку роботи, виходячи з чотирьох бальної системи (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), а потім, після підпису дипломника, підписує титульну сторінку.

Разом з відзивом наукового керівника і зовнішньою рецензією робота подається на кафедру у встановлений термін.

Після розгляду на кафедрі, ухвалюється рішення про допуск дипломної роботи до захисту. Негативна зовнішня рецензія не є підставою для відхилення роботи від захисту. Кафедра може організувати і провести попередній захист дипломної роботи.

Дипломна робота захищається на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії. До захисту роботи дипломник готує виступ, презентацію і відповіді на зауваження рецензента. Виступ повинен бути лаконічним і конкретним. В ньому студент освітлює актуальність, цінність і новизну вибраної теми дослідження. У основній частині виступу наводяться результати дослідження, розкривається суть пропозицій і рекомендацій, обґрунтовується їх ефективність і можливість впровадження в практичну діяльність.

Доповідь дипломника на захисті триває 10-15 хвилин. Після доповіді секретар ДЕК зачитує зовнішню рецензію і дипломник відповідає на зауваження рецензента. Потім члени ДЕК і присутні на захисті ставлять дипломникові питання з метою визначення рівня його професійної підготовки.

Тривалість захисту дипломної роботи не повинна перевищувати 20-25 хвилин. Протягом всього захисту ведеться протокол засідання ДЕК, в якому фіксуються погляди членів ДЕК щодо практичної цінності пропозицій і рекомендацій дипломантів і про їх впровадження в діяльність підприємств і організацій.

Після захисту члени ДЕК обговорюють її висновки на закритому засіданні і виносять ухвалу відносно оцінки захисту кожної дипломної роботи. Якщо виникне неузгодженість між членами ДЕК, остаточне рішення приймає головуючий. Того ж дня рішення комісії доводить до відома дипломантів глава ДЕК.

Висока оцінка дипломної роботи за наслідками захисту може бути вирішальним аргументом при рішенні питання про рекомендацію випускника для вступу до магістратури або аспірантури.

Випускники, які не захистилися, виключаються з університету і отримують довідку. До повторного захисту дипломної роботи вони можуть бути допущені через рік (впродовж трьох років) після закінчення навчання у вузі.

7. ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ РОБОТ

1. Економіко-математичні методи аналізу діяльністю підприємства та управління якістю продукції на різних етапах його життєвого циклу
2. Ефективність впровадження автоматизованої системи управління підприємством
3. Ефективність прийняття управлінських рішень в умовах ризику
4. Економічне обґрунтування стратегії підприємства на основі системи планування виробничими ресурсами
5. Економічне обґрунтування стратегії підприємства на основі системи планування матеріальними ресурсами
6. Проектування інформаційної системи управління розрахунками з пенсійним фондом
7. Проектування інформаційної системи управління стратегічними запасами на підприємстві
8. Проектування стратегії і засобів безпеки банківської інформаційної системи
9. Архітектура та економічна ефективність корпоративних систем з розподіленими базами даних
10. Проектування інформаційної системи аналізу економічної ефективності торгівельного підприємства
11. Формування стратегії викладання дистанційного курсу “Фінанси” і розробка бази знань
12. Формування стратегії викладання дистанційного курсу “Ефективність інформаційних систем” і розробка бази знань
13. Економічне обґрунтування дистанційного курсу “Бази даних та СУБД” і розробка бази знань
14. Економічне обґрунтування дистанційного курсу “Менеджмент” і розробка бази знань
15. Економічна ефективність дистанційного курсу “Мікроекономіка” і розробка бази знань
16. Обґрунтування необхідності розширення портфеля страхових послуг страхової компанії
17. Економічне обґрунтування розробки системи тестування актуарних знань
18. Економічна ефективність дистанційного курсу «Актуарні розрахунки» і розробка бази знань
19. Інформаційна система управління розвитком агропромислового комплексу регіону
20. Інформаційна система обліку основних засобів
21. Інформаційна система управління розвитком регіональної економіки
22. Інформаційна система управління персоналом виробничого підприємства
23. Інформаційна система управління запасами виробничого підприємства
24. Інформаційна система обліку на виробничому підприємстві
25. Оптимізація грошових потоків підприємства
26. Інформаційна система обліку на малому підприємстві
27. Моделювання інформаційно-фінансових потоків підприємств АПК
28. Інформаційна система управління комерційним банком
29. Інформаційна система управління складського обліку

- 30.Економічне обґрунтування визначення потоку мінімальної вартості у транспортній мережі з джерела до витoku
- 31.Економічне обґрунтування складання оптимального розкладу робіт в фермерських господарствах
- 32.Економічне обґрунтування визначення максимального потоку у транспортній мережі
- 33.Економічне обґрунтування визначення мінімальної вартості декодування інформації в банківських системах
- 34.Проектування інформаційної маркетингової системи банку
- 35.Економічне обґрунтування стратегії виробництва підприємства
- 36.Економічне обґрунтування стратегії маркетингу підприємства
- 37.Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства
- 38.Економічне обґрунтування стратегії підприємства – лідерства в ніші
- 39.Автоматизація банківської діяльності
- 40.Автоматизація робочого місця менеджера
- 41.Автоматизація діловодства.
- 42.Автоматизовані інформаційні системи кадастра
- 43.Автоматизація робочого місця бухгалтера
- 44.АРМ оператора переговорного пункту
- 45.АРМ для роботи зі складом
- 46.Аналіз критерія логічної системи JUST IN TIME
- 47.Безпека інформаційних систем
- 48.Реалізація штучної нейронної мережі
- 49.Моделювання взаємовідносин виробничих та кредитних організацій
- 50.Оптимізація системи цілей інвестиційного проекту в галузях рослинництва
- 51.Інформаційні технології в системі фінансування сільськогосподарського виробництва
- 52.Автоматизація фінансового планування на сільськогосподарському підприємстві
- 53.Автоматизація аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств
- 54.Оцінка платіжоспроможності сільськогосподарського підприємства методом модельного потоку грошових засобів
- 55.Моделювання перспективного розвитку інвестиційного проекту реконструкції теплиць
- 56.Оцінка основних параметрів динамічної міжгалузевої моделі для одержання галузевих коефіцієнтів перетворення товарних цін в альтернативну вартість
- 57.Автоматизація аналізу господарчої діяльності сільськогосподарських підприємств з використанням програмного комплексу
- 58.Програмна реалізація формалізму для опису економічних задач
- 59.Використання інформаційних технологій в антикризовому управлінні підприємством
- 60.Резерви скорочення втрат сільськогосподарського підприємства від інфляції
- 61.Короткострокове планування на сільськогосподарському підприємстві з використанням стохастичної лінійної економіко-математичної моделі
- 62.Попередній відбір інвестиційного проекту для сільськогосподарського підприємства

8. ДОДАТКИ

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

До захисту допущений
Зав. кафедрою економічної кібернетики
к. т. н., доцент Паламарчук Є.А.

_____ травня 2007 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: «РОЗРОБКА ПРОЕКТУ МІСЬКОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ WEB-МЕРЕЖІ З
ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕРНЕТ ОРІЄНТОВАНИХ
ПОРТАЛІВ (НА ПРИКЛАДІ МП ТОВ "ПОІНТ")»

Виконав: _____ Кравець Влад Олександрович
ст. групи 51-ЕК

Науковий керівник:
к. т. н., доцент _____ Паламарчук Євген Анатолійович

Нормоконтролер: _____ Свирид Євгенія Марківна

м. Вінниця 2007

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ	
РЕФЕРАТ	
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ – БІЗНЕСУ	
1.1. Аналіз тенденцій розвитку Інтернет – бізнесу	
1.2. Сучасний стан і перспективи розвитку Інтернет – бізнесу	
1.3. Міські корпоративні мережі	
Висновки	
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Організаційна структура об'єкту дослідження	
2.2. Аналіз економічного стану підприємства	
Висновки	
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НА БАЗІ ІНТЕРНЕТ ОРІЄНТОВАНИХ ПОРТАЛІВ	
3.1. Архітектура корпоративних мереж	
3.2. Методологія функціонування Web – порталів	
3.3. Об'єктивна необхідність розвитку корпоративної мережі ТОВ „Поінт”	
Висновки	
РОЗДІЛ 4. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ WEB – ПОРТАЛУ ДЛЯ МІСЬКОЇ МЕРЕЖІ ТОВ „ПОІНТ”	
4.1. Дизайнерське проектування Web – порталу	
4.2. Калькуляція витрат на створення та підтримку діяльності Web – порталу	
4.3. Економічна ефективність від впровадження Web – порталу	
Висновки	
РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

**Міністерство аграрної політики України
Вінницький державний аграрний університет
Кафедра “Економічної кібернетики та інформатики”**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою _____ Є.А. Паламарчук

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу

студенту _____

1. Тема дипломної роботи _____

затверджена наказом Вузу від _____ № _____

2. Термін здачі студентом завершеної дипломної роботи _____

3. Вихідні дані дипломної випускної роботи _____

4. Зміст розрахунково–пояснювальної записки (перелік питань, які належить розробити) _____

6. Зміст дипломної роботи, (перелік питань, що їх належить розробити)

5. Консультанти по дипломній роботі

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

6. Дата видачі завдання _____

Керівник _____
підпис

Завдання прийняв до виконання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Найменування етапів дипломної роботи	Термін виконання дипломної роботи	Примітка
1.	Вибір теми		
2.	Затвердження тем дипломних робіт на кафедрі.		
3.	Огляд та опрацювання наукової та спеціальної літератури по темі		
4.	Організаційне зібрання щодо термінів подання дипломної роботи та методики її виконання.		
5.	Видача завдання до дипломної роботи		
6.	Розробка робочого плану дипломної роботи за узгодженням з науковим керівником		
7.	Написання I глави та представлення її на кафедрі в друкованому вигляді		
8.	Написання II глави та представлення її на кафедрі в друкованому вигляді		
9.	Написання III глави та представлення її на кафедрі в друкованому вигляді та чорнового варіанту роботи в цілому.		
10.	Попередній захист дипломної роботи		
11.	Подання роботи на кафедрі в остаточному чистовому оформленні		
12.	Захист дипломної роботи перед ДЕК		

Студент – дипломник _____

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 118 с., 8 рисунків, 4 таблиці, 7 додатків, 52 джерела.

Об'єкт дослідження – Мале підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю (МП ТОВ) “Поїнт”.

Мета роботи - дослідження методології проектування, побудови та практичного впровадження технологій Web - порталів з метою створення проекту діючої міської комп'ютерної мережі на основі таких інформаційних технологій.

Методи дослідження – системний аналіз, декомпозиція та оптимізація бізнес - процесів, структурний синтез інформаційної системи за допомогою комп'ютерних технологій, дизайнерські технології.

Методологія застосування Web - порталів при створенні територіальних комп'ютерних мереж є одним із сучасних напрямків розвитку цього напрямку. В умовах України створення міських інформаційних мереж, зокрема, з застосуванням Web – порталів не є досить поширеною практикою. Тому тема дослідження має актуальний характер і дозволяє перенести досвід розвинених країн на українську дійсність.

На прикладі МП ТОВ “Поїнт” було проведено системне дослідження діяльності підприємства з точки зору створення міської інформаційної мережі, виконаний аналіз необхідного рівня інтеграції Web - порталів у Інтернет - простір, оптимізовані основні бізнес – процеси. За результатами досліджень відбулося проектування, розробка та практичне впровадження порталу організації.

WEB-ДИЗАЙН, WEB-ПОРТАЛ, ІНТЕРНЕТ, ІНТРАНЕТ, БІЗНЕС – ПРОЦЕСИ, ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ, ІНТЕРНЕТ-ПОРТАЛИ, КОРПОРАТИВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ, КОРПОРАТИВНІ МЕРЕЖІ, ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ В ІНТЕРНЕТ, МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ІНТЕРНЕТ-ПРОЕКТУ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

WWW – World Wide Web – всесвітня мережа Інтернет;

B2B – business-to-business – система взаємодії між підприємством та підприємством;

B2C – business-to-customer – система взаємодії між підприємством та споживачем;

B2G – business-to-government – система взаємодії між підприємством та державою;

B2E – business-to-education – система взаємодії між підприємством та освітнім закладом;

C2C – customer-to-customer – система взаємодії між споживачем та споживачем;

HTML – Hyper Text Markup Language – стандартна мова, що використовується для створення сторінок WWW;

URL – uniform resource locator – уніфікований вказівник інформаційного ресурсу (стандартизовані символи, що вказують місцезнаходження документа в мережі Internet).

Приклад оформлення таблиці.

Таблиця 1.1

Характеристики телекомунікаційних каналів.

Показники	Середя передачі даних				
	Кручена пара	Коаксіальний кабель		Оптоволоконний кабель	
		тонкий	товстий	одномодовий	багатомодовий
Максимальна довжина сегмента	100	185	500	1000	2000
Кількість вузлів на сегменті	2	30	100	2	2
Ціна	Невисока	Відносно висока		Висока	
Подовження	Дуже просте	Проблемне		Просте	
Захист від прослуховування	Незначний	Гарний		Високий	
Проблеми з заземленням	Немає	Можуть виникати		Немає	
Шумосприйняття	Існує	Існує		Відсутнє	

Приклад оформлення графіка.

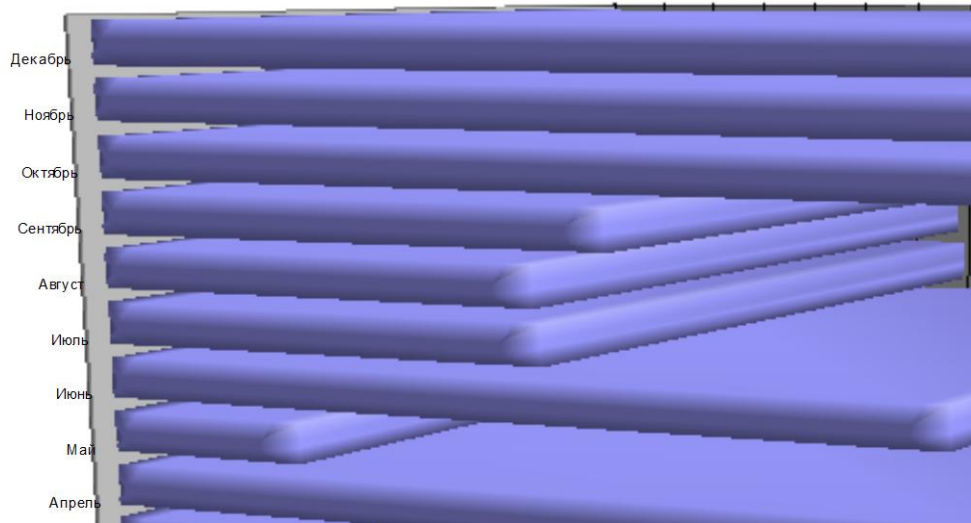

Рис.2.1. Динаміки дебіторської заборгованості.

Приклад оформлення структурної схеми.

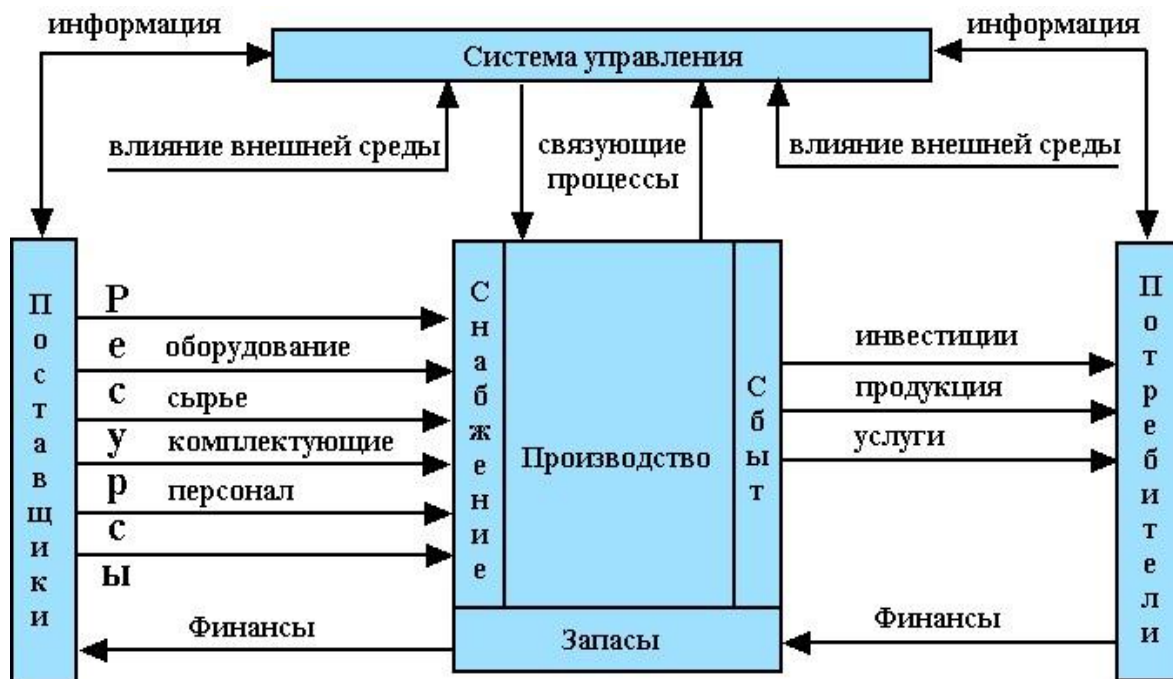

Рис. 3.1. Підприємство як відкрита система.

Приклади бібліографічного опису літературних джерел.

Книги (Монографії).

Один, два, три автори

Клебанова Т.С. Моделювання економічної динаміки. - Харків: ІД „ІНЖЕК”, 2005. - 320 с.

Ситник В. Ф., Писаревська Т. А, Єршоміна Н. В. Основи інформаційних систем. - К.: КНЕУ, 2001. - 420 с.

Більше трьох авторів

Вітлінський В. В., Верчено П. І., Сігал А. В. і ін. Економічний ризик: ігрові моделі. - К.: КНЕУ, 2002. - 446 с.

Перекладні видання.

Карнаї Я. Путь до вільної економіки (пристрасне слово в захист економічних перетворень) (Пер. з англ. Передмова Н.А.Петракова. - М.: Економіка, 1990. - 149 с.

Долан Э. Дж., Ліндсей Д. Макроекономіка (Пер. з англ. В.Лукашевича і інш.; під загальною ред. Б.Лисовика і ін. - СПб: АОЗТ “Літера плюс”, 1994. - 405 с.

Багатотомні видання.

Маршалл А. Принципи економічної науки. У 3-х т. (Пер. з англ. - М.: Прогрес, 1993. - Т.1. - 415 с.

Наукові праці (однотомні).

Вдосконалення фінансів, кредиту і цінового механізму в сільському господарстві: Сб. наук. тр. (ВАСХНІЛ, Юж. отд-ние; редкол.: А.А. Сторожук (отв.ред) і ін. - 1982. - 126 с.

Стандарти.

ГОСТ 7.1-84. Бібліографічний опис документа. Загальні вимоги і правила складання. - Замість ГОСТ 7.1-76. Введ. 01.01.86.

Збірники.

Зарубіжний досвід соціально-економічної політики і проблеми зовнішньоекономічних зв'язків: Сб. наук. тр. (НІЕІ Мін-ва ек-ки України: Ред.кол.: Е.А. Маліновська (отв.ред.) і ін. - К.: 1992.- 160 с.

Журнали, періодичні збірки, довгострокові видання, бюлетні.

Палкін Ю. Економічний закон конкуренції // Економіка України. - 1995. № 8. - с. 17-23.

Поров Г. Фундамент реформи економіки. // Бюл. НДІ ек-ки. - М.: 1989. - Ввп.43. - с. 28-31.